

**Załącznik do uchwały Nr
XXXVII/170/2013 z dnia 27
czerwca 2013 r. w sprawie
Miejskiego Programu
Wspierania Rodziny na lata 2013
- 2015**

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2013 - 2015

Brzeziny czerwiec 2013

Program będzie realizowany w oparciu o:

Przepisy prawa powszechnie obowiązującego:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz. 594
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz.182).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493).
4. Ustawa z dn.9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. (tekst jednolity Dz.U z 2013 r. poz 135)

Dokumenty strategiczne:

1. Strategia Rozwoju Województwa łódzkiego na lata 2007 - 2020
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta Brzeziny na lata 2008 – 2014 przyjęta uchwałą Rady Miasta Brzeziny Nr XVIII/10/08

SPIS TREŚCI

- I. WSTĘP
- II. PODSTAWOWE POJĘCIA
- III. DIAGNOZA
- IV. INSTYTUCJE I PODMIOTY DZIAŁAJĄCE NA RZECZ DZIECKA I RODZINY
- V. ANALIZA SWOT – MOCNE I SŁABE STRONY
- VI. REALIZATORZY I PODMIOTY WSPÓLDZIAŁAJĄCE
- VII. ADRESACI PROGRAMU
- VIII. ZADANIA
- IX. ZAKŁADANE REZULTATY
- X. FINANSOWANIE
- XI. MONITORING

I. Wstęp

Współczesny rytm życia, przemiany cywilizacyjne, kulturowe i moralne prowadzą do sformułowania tezy, iż postęp stwarza coraz większe zagrożenia dla rodziny, zakłócając jej funkcjonowanie. Jest to poboczny skutek przemian globalizacyjnych, który oprócz wielu dobrodziejstw oferowanych ludziom, przyniósł wzrost bezrobocia, ubóstwo, przemiany i rozwój patologii społecznych, wzrost przestępczości, a także „pęd” za dobrami materialnymi i kryzys rodziny. We współczesnej trudnej rzeczywistości wspólnota domowa staje się ważniejszym niż kiedykolwiek wcześniej podmiotem, który potrzebuje wsparcia. Narastanie problemów takich jak bezrobocie, wielodzietność, samotne macierzyństwo, niepełnosprawność, uzależnienia oraz niewydolność wychowawcza powodują wzrost liczby rodzin potrzebujących pomocy w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Rodzina jako naturalna i powszechna społeczność jest podstawową i najważniejszą instytucją dla rozwoju każdego człowieka. W stosunku do jakiegokolwiek innej wspólnoty pozostaje ona zawsze społecznością pierwotną i jedną z najwyżej cenionych wartości. Rodzina stanowi także ważny element życia społecznego i ekonomicznego. Jest konstruktywnym elementem społeczeństwa, a więc i państwa. Stąd współczesna rodzina jest jednym z najbardziej istotnych wyzwań polityki społecznej. W polityce społecznej kwestia rodziny, a przede wszystkim dziecka traktowana jest z wielką uwagą. Dzieje się tak, gdyż dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, systemu ochrony, wypoczynku oraz asekurowania w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych. Tymczasem, mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja niektórych dzieci i rodzin w naszym kraju daleka jest od stanu oczekiwanego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych programów wsparcia rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Niniejszy dokument opracowany został, zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w celu wzmocnienia i poprawy funkcjonowania rodzin na terenie gminy miasto Brzeziny.

II. Podstawowe Pojęcia

Rodzina stanowi podstawowe środowisko człowieka, nieoddziałujące w istotny sposób na rozwój i wychowanie młodego pokolenia. Jest wspólnotą osób i jednocześnie instytucją ogólnoludzką, spotykaną we wszystkich epokach i kulturach. Rodzina to pomost pomiędzy jednostką a społeczeństwem, a jej instytucjonalny charakter zawiera się w tym, że budowana jest na małżeństwie - jest jednostką prawną, gospodarczą i społeczną. Rodzina ma swoje charakterystyczne cechy, które różnią ją od innych grup społecznych; ma swój intymny, wewnętrzny świat, niepowtarzalny i różniący jedną rodzinę od drugiej. Jednocześnie jest grupą otwartą, nawiązującą kontakty z innymi grupami, wchłaniającą treści „wielkiego świata” i dostosowującą się do zmian. Rodzina jest kolebką rozwoju osobowości każdego człowieka szczególnie dziecka. W niej kształci się mowę, język, kształtuje uczucia, postawy wobec członków rodziny i otaczającego świata. Rodzina jest ważna dla dziecka, ponieważ wprowadza je w świat kultury i przygotowuje do udziału w życiu dorosłych. Na rodzinę nałożone są określone prawa i obowiązki. Osoby zakładające rodzinę mają obowiązek, przyczynić się do zaspokojenia potrzeb rodziny, troszczyć się o jej byt i udzielać sobie wsparcia, każdy według swoich sił i możliwości. Każda rodzina spełnia pewne funkcje, czyli cele do których zmierza życie i działalność rodzinna oraz zadania, jakie pełni rodzina na rzecz swoich członków, zaspakajając ich potrzeby.

Rozpatrując rodzinę jako grupę i instytucję społeczną, można wyodrębnić dwa rodzaje jej funkcji:

1) Funkcje instytucjonalne: - te, które dotyczą rodziny i małżeństwa, jako instytucji społecznych.

- *prokreacyjna albo biologiczna*- podtrzymująca ciągłość społeczeństwa,
- *ekonomiczna*- polegająca na dostarczaniu dóbr materialnych rodzinie,
- *opiekuńcza*- zabezpieczająca członków rodziny w określonych sytuacjach życiowych gdy sami nie są w stanie zaradzić swym potrzebom,

- **socjalizacyjna**- polegająca na wprowadzeniu członków rodziny w życie społeczne i przekazywanie im wartości kulturowych,
- **stratyfikacyjna**- tzn. gwarantująca członkom rodziny określony status życiowy, wyznaczająca ich przynależność do określonej klasy czy warstwy społecznej,
- **integracyjna**-, która jest funkcją społecznej kontroli zachowań poszczególnych członków rodziny, w tym zachowań seksualnych małżonków, a także dorastających dzieci.

2) Funkcje osobowe: - dotyczące rodziny jako grupy społecznej.

- **małżeńska** – tzn. zaspokajająca potrzeby życia intymnego małżonków,
- **rodzicielska** – to taka, która zaspokaja potrzeby uczuciowe rodziców i dzieci,
- **braterska**, – która zaspokaja potrzeby uczuciowe braci i sióstr.

Możemy wyróżnić również *funkcje opiekuńczo - wychowawcze* dotyczyć mogą one zarówno czynności wychowawczych rodziców dostosowanych do fazy rozwoju dziecka, jego potrzeb i możliwości, a także określonego stylu wychowania. Funkcja ta nie odnosi się tylko do zaspokajania potrzeb biologicznych, potrzeb bezpieczeństwa, lecz do ich całokształtu. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż opieka rodzinna to nie tylko działania, które służą zachowaniu życia i gatunku, lecz także te których celem jest prawidłowe psychospołeczne funkcjonowanie jednostek, stwarzanie optymalnych możliwości wychowawczych jednostki i grupy. Na realizację funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodzin składają się pewne czynniki, do których można zaliczyć między innymi atmosferę emocjonalną panującą w rodzinie, postawy rodzicielskie, poczucie odpowiedzialności za opiekę i wychowanie dzieci, preferowany styl wychowawczy, system wartości, udział dzieci w życiu rodzinnym, więzi łączące członków rodziny, powiązania środowiska rodzinnego z otoczeniem społecznym, współpraca z instytucjami lokalnymi.

Rodzina łączy w naturalny sposób zaspokajanie potrzeb dziecka z oddziaływaniem wychowawczym. Utrata rodziny, jej rozpad lub osłabienie, wpływu na dziecko stwarza zagrożenie nie tylko dla jej rozwoju, ale i dla funkcjonowania społeczeństwa.

W Polsce jest bardzo wiele rodzin, które potrzebują pomocy i wsparcia ze strony państwa i samorządów lokalnych w wypełnianiu przez nie funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Nie są to tylko rodziny z dysfunkcjami wynikającymi z patologii społecznych, ale braku czasu czy nawet warunków ich wypełniania. Polityka obejmuje te działania państwa, które ukierunkowane są na wspieranie rozwoju rodziny. Ze względu

na niezastąpioną wartość rodziny państwo winno czynić wszystko, co możliwe celem zabezpieczenia wszelkiej pomocy – gospodarczej, pedagogicznej, politycznej, kulturalnej- niezbędne do tego, ażeby rodziny mogły w sposób ludzki sprostać swoim odpowiedzialnym zadaniom. Rodzina przez wypełnianie swoich zadań i realizację funkcji, przez kształtowanie relacji wewnątrz rodzinnych i środowiskowych tworzy podstawę społeczeństwa. Na szczególne wsparcie zasługuje funkcja wychowawcza rodziny, od której zależy potencjał jakościowy przyszłych generacji. Jednak w wypełnianiu ról społecznych i wychowawczych rodzina napotyka często wiele trudności czy barier, których nie można pokonać bez zewnętrznej pomocy o charakterze instytucjonalnym. Wychodząc na przeciw problemom opiekuńczo – wychowawczym, które występują w Polskich rodzinach, władze państwa dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy oraz dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju dzieci, uchwaliły ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku która nakłada między innymi na samorządy gminne pomoc w wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej. Pomoc ta na podstawie art. 8 wyżej wymienionej ustawy polegać ma głównie na wspieraniu rodziny poprzez:

- rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie.

Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo świadczona będzie przez asystenta rodziny, do zadań którego jak wynika z art. 15 przedmiotowej ustawy należeć będzie w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,

- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- udzielanie wsparcia rodzinom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Asystent rodziny, który będzie świadczył pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, będzie kierował się przepisami prawa oraz niniejszym programem wsparcia.

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego, która może być prowadzona w formie opiekuńczej (kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), a także w formie specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawców.

Do zadań Gminy należy także współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. W celu powrotu dziecka do środowiska rodzinnego oraz zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rodziny, gmina ma obowiązek organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania asystentów rodziny oraz rodzin wspierających. Samorządy gminne zobowiązane są również do finansowania kosztów poniesionych przez rodziny wspierające na rzecz niesionej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

III.Diagnoza

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach w 2012 roku znajdowało się 767 rodzin, z czego 36 % stanowią rodziny z dziećmi do 18 roku życia. W rodzinach tych wychowuje się 461 dzieci.

Tabela nr 1. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą MOPS

Rodziny	Liczba rodzin
z dziećmi do 18 r. ż.	275
wielodzietne	9
niepełne	70
wielopokoleniowe	10

Opracowanie własne MOPS

Tabela nr 2. Rodziny objęte pomocą MOPS z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie

	liczba dzieci w rodzinie							
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci	8 dzieci
liczba rodzin	136	103	27	7	2	-	-	-

Opracowanie własne MOPS

Tabela nr 3. Rodziny objęte pomocą MOPS z podziałem na wiek dzieci

	wiek dzieci																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
liczba rodzin	17	20	13	14	16	15	17	14	12	13	14	12	13	14	17	12	25	17

Opracowanie własne MOPS

Z pośród różnych form świadczonych na rzecz rodziny MOPS realizuje wieloletni program „pomoc państwa w zakresie dożywiania” w ramach, którego dzieci otrzymują gorący posiłek w szkole.

Tabela nr 4. Analiza liczby dzieci objętych programem dożywianie na przestrzeni lat 2010-2012

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Koszt zadania w roku
2012	130	17021	111 962,79
2011	133	15707	88 937,85

2010	135	17248	88 834,18
------	-----	-------	-----------

Opracowanie własne MOPS

Tabela nr 5. dożywianie uczniów w poszczególnych szkołach na przestrzeni 2010 - 2012 roku przedstawiało się następująco:

	2012	2011	2010
Szkoła Podstawowa Nr 1	35	51	45
Szkoła Podstawowa Nr 2	55	42	39
Gimnazjum	25	28	38
Zespół Szkół Specjalnych	7	7	7
Szkoła Podstawowa w Lipinach	0	1	1
Szkoła Podstawowa w Bogdance	0	0	2
Specjalny Ośrodek dla Niewidomych w Łodzi	1	1	1
Warszawa	0	0	2
Szkoła Podstawowa Nr 2 w Kuluszkach	2	2	0
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Kuluszki	1	1	0
Przedszkole Nr 1 Brzeziny	1	1	0
Przedszkole nr 3 Brzeziny	3	3	0

Opracowanie własne MOPS

Ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach korzystają rodziny borykające się z problemem ubóstwa wynikającego głównie z problemu bezrobocia, niepełnosprawności i bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Tabela nr 6. Analiza ogólnych powodów przyznania pomocy na przestrzeni lat 2010 – 2012

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ubóstwo	441	80,3	454	84,5	446	81,5
Sieroctwo	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bezdomność	12	2,2	14	2,6	16	2,9
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	19	3,5	11	2,0	16	2,9
wielodzietność	1	0,2	0	0,0	0	0,0
Bezrobocie	265	48,3	268	49,9	314	57,4
Niepełnosprawność	261	47,5	253	47,1	248	45,3
Długotrwała lub ciężka choroba	100	18,2	71	13,2	74	13,5
Bezradność w prowadzeniu gosp. domowego, w tym:	121	22,0	364	67,8	187	34,2
rodziny niepełne	69	12,6	58	10,8	70	12,8
rodziny wielodzietne	13	2,4	8	1,5	6	1,1
Przemoc w rodzinie	3	0,5	0	0,0	5	0,9
Potrzeba ochrony ofiar handlu *	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Alkoholizm	42	7,7	38	7,1	36	6,6
Narkomania	0	0,0	2	0,4	2	0,4
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	0,7	3	0,6	4	0,7
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Zdarzenie losowe	3	0,6	1	0,2	0	0,0
Sytuacja kryzysowa	17	3,2	12	2,2	26	4,7
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Opracowanie własne MOPS

Powyższe dane jednoznacznie wskazują, że dominującym problemem utrudniającym lub uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie klientów ośrodka jest ubóstwo 81,5%, które wynika z bezrobocia tj. 57,4 % jako głównego powodu trudnej sytuacji. Wskaźnik ten odzwierciedla trudną sytuację na brzezińskim rynku pracy i wysoką stopę bezrobocia. Ponadto powrót na rynek pracy klientów ośrodka jest utrudniony ze względu na niski poziom wykształcenia i kwalifikacji oraz skutki jakie stały się ich udziałem w związku z długotrwałym brakiem zatrudnienia (m.in. niska samoocena, brak wiary w siebie i swoje możliwości, stres, bierność, brak motywacji, roszczeniowość). Należy przy tym zaznaczyć, że bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania, to z nim bowiem utożsamiają się sami klienci, potwierdzają także dokumenty z urzędu pracy. Jak wynika z analizy i obserwacji problem bezrobocia rzadko występuje w odosobnieniu, najczęściej obok niego, jako przyczyna lub skutek pojawiają się problemy jak uzależnienia, przemoc, bezdomność itp. Nawarstwienie problemów jest często zgubne w skutkach i prowadzi do degradacji osób i rodzin.

Na kolejnym miejscu problemów z jakimi borykają się środowiska korzystające z pomocy pojawiają się sprawy związane ze złym stanem zdrowia, (długotrwała choroba 13,5% i niepełnosprawność 45,3%). Środowiska te borykają się z trudnościami finansowymi związanymi z koniecznością ponoszenia wysokich kosztów leczenia oraz zakupu leków i niemożnością podjęcia pracy w warunkach chronionych. W przypadku 34,2% środowisk głównym problemem jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, która dotyczy w szczególności rodzin niepełnych i wielodzietnych . Rodziny te najczęściej w związku z trudnościami finansowymi, brakiem możliwości zmiany sytuacji nie potrafią radzić sobie z problemami dnia codziennego. Kolejne miejsce zajmują problemy związane z problemem uzależnienia – alkoholizm (6,6%) wskaźnik ten nie w pełni odzwierciedla faktyczną sytuację. Jak wynika z obserwacji

problem dotyczy znacznie większej liczby środowisk, które jednak nie utożsamiają się z nim i dlatego trudno zdiagnozować. Innym problemem stanowiącym przesłankę o ubieganie się o pomoc jest sytuacja kryzysowa (4,7%), potrzeba ochrony macierzyństwa – (2,9%) i bezdomności (2,9%).

Ogółem w roku 2012 w ramach zadań zleconych i własnych, bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania przyznano decyzją administracyjną świadczenia 683 osobom w 547 rodzinach (1167 osób w tych rodzinach).

Zasiłki celowe i w naturze przeznaczane są w szczególności na: zakup żywności, opału, odzieży, obuwia, środków czystości zakupu leków i leczenia, potrzeby szkolne dzieci, pokrycie zaległości w opłatach czynszowych, pokrycie należności za energię elektryczną.

Tabela nr 7. Analiza osób i rodzin objętych pomocą w ramach zadań zleconych i własnych w latach 2010 -2012

2010 rok		2011 rok		2012 rok	
Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin
1172	549	1158	537	1167	547

Opracowanie własne MOPS

Pracownicy Ośrodka udzielają również osobom i rodzinom pomocy w postaci pracy socjalnej, poradnictwa w szczególności prawnego, interwencji kryzysowej i pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych oraz w utrzymaniu kontaktów z otoczeniem.

Taką formą pomocy w roku 2012 objęto :

- poradnictwem specjalistycznym (prawnym, psychologicznym, rodzinnym) - 220 rodzin (531 osób w tych rodzinach)
- interwencją kryzysową - 21 rodzin (47 osób w tych rodzinach)
- pracą socjalną - 767 rodzin (1715osób w tych rodzinach)

Tabela nr 8. Analiza udzielonej pomocy w postaci pracy socjalnej, interwencji kryzysowej, poradnictwa prawnego, psychologicznego na przestrzeni lat 2010-2012

Formy pomocy	2010	2011	2012
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinnym)	209 rodzin	260 rodzin	220 rodzin
Interwencja kryzysowa	48 rodzin	33 rodziny	21 rodzin
Praca socjalna	734 rodzin	729 rodzin	767 rodzin

Opracowanie własne MOPS

Klienci Ośrodka mają możliwość korzystania z nieodpłatnych porad prawnych świadczonych przez zatrudnionego prawnika. Dyżury są prowadzone w siedzibie Ośrodka raz w tygodniu. Prawnik udziela porad prawnych w zawiłych sytuacjach rodzinnych, mieszkaniowych, majątkowych, udziela pomocy przy pisaniu wniosków, pozwów i pism urzędowych.

Ponadto kliencie mają możliwość skorzystania z pomocy i porad psychologa zatrudnionego w MOPS.

Ilość porad psychologicznych i spotkań terapeutycznych udzielonych w 2012 r. – 224.

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie lub z opóźnieniem, wychowanie przedszkolne jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej, funkcjonalnej i społecznej. Wychowaniem przedszkolnym, realizowanym w Brzezinach w 2 przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych w 2 szkołach podstawowych, objęte są dzieci w wieku 3 - 6 lat. Zaznaczyć należy, że jedno przedszkole zapewnia opiekę w ramach 1 oddziału integracyjnego oraz Szkoła Podstawowa Nr 2 w ramach klas integracyjnych. Dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (w bieżącym roku szkolnym) objęte są nieodpłatną opieką przedszkolną

Tabela nr 9. Dzieci uczęszczające do przedszkoli w Brzezinach

placówka wychowania przedszkolnego	liczba dzieci w roku szkolnym 2012/2013
---	--

Przedszkole nr 1	200 (w tym 25 dzieci z projektu unijnego)
Przedszkole nr 3	140 (w tym 40 dzieci z projektu unijnego)
szkoła podstawowa nr 2 oddział „0”	80
Szkoła podstawowa nr 1 oddział „0”	67
łącznie:	487

źródło: Wydział Spraw Społecznych Urząd Miasta w Brzezinach

Edukacja szkolna w Brzezinach realizowana jest w 2 miejskich szkołach podstawowych oraz w 1 gimnazjum.

Tabela nr 10. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów w Brzezinach

szkoła	liczba dzieci w roku szkolnym 2012/2013
Szkoła Podstawowa Nr 1	351
Szkoła Podstawowa nr 2	464
Gimnazjum	329
łącznie:	1.144

źródło: Wydział Spraw Społecznych Urząd Miasta w Brzezinach

Ponadto Urząd Miasta w Brzezinach przyznaje stypendia szkolne dla uczniów z terenu miasta, których dochód na jednego członka rodziny nie przekracza kryterium dochodowego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. W roku szkolnym 2012./2013 przyznano stypendia szkolne dla 136 uczniów.

Tabela nr 11 Analiza przyznanych stypendiów szkolnych

Nazwa szkoły	Ilość przyznanych świadczeń
Szkoła Podstawowa nr 1	35
Szkoła Podstawowa nr 2	31
Gimnazjum	39

Policealne Edukator Brzeziny	1
Szkoła Podstawowa w Bogdance	2
Technikum Żywienia Brzeziny	10
Technikum Hotelarskie Brzeziny	1
LO dla dorosłych Łódź	1
Policealna Łowicz	1
LO ZSP Brzeziny	1
LO Brzeziny	2
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Koluszki	3
Technikum Logistyczne ZSP Brzeziny	2
Zasadnicza ZSP Łódź	1
Technikum E ZSP Brzeziny	2
SP Specjalna Brzeziny	2
Gimnazjum Specjalne Brzeziny	2
Łącznie	136

źródło: Wydział Spraw Społecznych Urząd Miasta w Brzezinach

W sytuacjach, kiedy rodzina nie jest w stanie we właściwy sposób wywiązywać się z funkcji opiekuńczo-wychowawczej ma możliwość otrzymania wsparcia w formie asystenta rodziny. Tą formą wsparcia objętych jest pięć rodzin, w których wychowuje się 15 dzieci wśród nich 2 jest w wieku niemowlęcym, 2 w wieku przedszkolnym, 7 w wieku wczesnoszkolnym, 3 w wieku szkolnym, 1 nie realizuje obowiązku szkolnego (obecnie osiągnęło pełnoletniość). Większość z tych rodzin to rodziny niepełne, z ograniczonymi prawami rodzicielskimi.

Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej penetracji środowisk zagrożonych wykluczeniem

i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba wsparcia ze strony asystenta ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami.

Asystent rodziny w swojej pracy korzysta z pomocy osób reprezentujących instytucje i służby zainteresowane rozwiązaniem problemu danej rodziny.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy skupia się na wsparciu w rozwiązaniu podstawowych problemów socjalnych, mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów psychologicznych podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej, łagodzi ewentualne konflikty z sąsiadami, rodziną czy przedstawicielami placówek pomocy społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia.

Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu, oraz z sądem. Aktywnie uczestniczy we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny. Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Aktualnie z terenu Miasta Brzezin w rodzinach zastępczych i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywa 37 dzieci w tym 8 dzieci umieszczonych według zasad obowiązujących zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Im bogatsza oferta pomocy w najbliższym środowisku rodziny, tym większa szansa wychycenia odpowiednio wcześniej sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu dziecka. Efektywnym sposobem wspierania rodziny w wychowywaniu dziecka, mimo problemów występujących w rodzinie, jest stworzenie dzieciom i młodzieży z tych rodzin możliwości pobytu w środowiskowych dziennych instytucjach wychowawczych, czyli w różnorodnych placówkach wsparcia dziennego. Placówki te powinny nie tylko organizować dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, ale również wychowawcy w nich zatrudnieni powinni współpracować z rodzicami dziecka, szczególnie w zakresie podnoszenia świadomości i odpowiedzialności rodzicielskiej.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania

trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Rolę tę mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę.

Na terenie miasta Brzezin prowadzona jest jedna świetlica środowiskowo - terapeutyczna, która funkcjonuje w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Nie jest to świetlica tworzona w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako placówka wsparcia dziennego jednakże częściowo realizuje zadania określone przez ustawę dla tych placówek. Świetlica zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Do świetlicy uczęszczają dzieci i młodzież niejednokrotnie z zaburzeniami zachowania, pochodzące z rodzin problemowych (uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo). Do świetlicy uczęszcza 32 dzieci w roku szkolnym 2012/2013.

IV. Instytucje i podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny na terenie miasta Brzeziny

Na terenie miasta Brzeziny funkcjonują podmioty działające w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, są to m.in. MOPS w tym Świetlica Środowiskowo- Terapeutyczna, PCPR, Policja, Prokuratura Rejonowa, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Poradnia Zdrowia Psychicznego, NZOZ-y, Powiatowy Urząd Pracy, PCK, Towarzystwo Pomocy im. Św. Alberta, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe,

Tabela nr 12. W tabeli poniżej zestawiono dane o formach pomocy oferowanej dziecku i rodzinie przez lokalne instytucje

Lp	Nazwa instytucji	Pomoc psychologiczna	Pomoc pedagogiczna	Pomoc finansowa	Pomoc materialna	Pomoc prawna	Pomoc edukacyjna
1	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	x	x	x	x	x	x
2	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w tym Świetlica	x	x	x	x	x	x
3	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	x	x				x
4	Sąd - Kuratorzy					x	
5	Zespół Interdyscyplinarny	x	x			x	
6	Szkoły	x	x	x	x		x

	podstawowe						
7	Gimnazjum	x	x	x	x		x
8	Poradnia Zdrowia Psychicznego	x					
9	PCK			x	x		
10	Towarzystwo Pomocy im Św. Barta Alberta koło w Brzezinach				x		
11	Powiatowa Komenda Policji					x	
12	Prokuratura Rejonowa					x	
13	Powiatowy Urząd Pracy	x	x	x		x	x

V. Analiza SWOT – mocne i słabe strony:

Mocne strony:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta Brzeziny na lata 2008 – 2014
- Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2013 – 2016
- Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2013
- Miejski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi na 2013 r
- funkcjonowanie świetlicy środowiskowo-terapeutycznej „Świetlik” działającej w strukturze MOPS;
- funkcjonowanie instytucji wspierających rodzinę na terenie miasta (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Sąd, Prokuratura Rejonowa, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna);
- funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie miasta (dwa przedszkola, dwie szkoły podstawowe, gimnazjum);
- oferty sportowe, baza lokalowa (pływalnia, kompleksy boisk sportowych, stadion sportowy)
- funkcjonowanie placówek ochrony zdrowia na terenie miasta;
- funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- wykwalifikowana i doświadczona kadra pomocy społecznej;
- dostępność do poradnictwa specjalistycznego w tym psycholog, prawnik;
- praca asystenta rodziny;
- współpraca jednostek i placówek działających na rzecz pomocy rodzinie i dziecku

Słabe strony:

- ubożenie rodzin i związana z nim bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

- i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- wysoki poziom bezrobocia;
- wzrastające koszty utrzymania rodzin;
- ograniczone środki finansowe na pomoc rodzinom;
- niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych;
- utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych
- brak sieci placówek wsparcia.

Szanse:

- racjonalne wykorzystanie środków;
- praca z rodziną naturalną w zmierzająca do szybszego powrotu dziecka do rodziny;
- nawiązanie współpracy oraz budowanie instytucjonalnej pomocy;
- system prawny umożliwiający podejmowanie działań w celu wsparcia rodziny;
- dostęp do funduszy strukturalnych UE – możliwość korzystania ze środków EFS z przeznaczeniem na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu;
- usprawnienie przepływu informacji w zakresie potrzeb i możliwości ich zabezpieczenia;
- podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych;
- edukacja rodziców, w szczególności poprzez treningi umiejętności rodzicielskich, radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzaniem budżetem domowym

Zagrożenia:

- wysokie bezrobocie, wzrastające koszty utrzymania, niskie wynagrodzenia osób pracujących;
- zbyt niskie ustawowe kryteria dochodowe do otrzymania świadczeń rodzinnych i świadczeń z pomocy społecznej;
- brak wzorców wychowawczych w niektórych rodzinach;
- wielopropblemowość rodzin;
- niechęć do współpracy (brak zgody na asystenta rodziny);
- wzrastająca liczba zadań zleconych samorządom gmin bez zabezpieczenia środków na te zadania
- zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem i rodziną;
- rozproszenie podmiotów realizujących zadania wspierania rodziny;
- duże wydatki finansowe gminy związane z realizacją zadań.

VI. Realizatorzy i podmioty współdziałające

Instytucje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny na terenie miasta

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach

Instytucje wspierające działania w zakresie wspierania rodziny:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach
- Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzezinach,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkohol i Współuzależnienia,
- placówki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji w Brzezinach,
- Sąd

- organizacje pozarządowe,
- i inne instytucje

VII. Adresaci

Adresatami Programu są rodziny zamieszkujące na terenie miasta Brzeziny wychowujące dzieci, przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Rodzina wypełniając swoją funkcję, zwłaszcza wychowawczą, wpływa na „jakość” młodego pokolenia, jego rozwój emocjonalny i intelektualny. Złe warunki materialne rodziny, powodujące sytuacje, w których rodzina nie będzie w stanie własnym staraniem zaspokajać podstawowych potrzeb życiowych, to tylko jeden z czynników prowadzących do wykluczenia społecznego. Często u jego podłoża leżą inne problemy zaburzające funkcjonowanie rodziny, bądź też stają się one przyczyną jej powstania. Należą do nich przede wszystkim alkoholizm, narkomania, przemoc, przestępczość, demoralizacja i niedostosowanie społeczne. Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

VIII. Zadania

Cel szczegółowy 1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.	
Zadania	Wskaźniki realizacji działań
1) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom	- liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą
2) objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci	- liczba dzieci korzystających z posiłków - liczba rodzin korzystających z pomocy Banku Żywności
3) zapewnienie osobom doznającym przemocy pomocy specjalistów	- liczba osób objętych pomocą
4) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-	- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach - wysokość środków przeznaczonych

terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, środków przeznaczonych na usamodzielnienie wychowanków opuszczających placówki opiekuńcze i rodziny zastępcze w tym zabezpieczenie mieszkania	na pokrycie pobytu dzieci w placówkach -liczba dzieci opuszczających placówki i rodziny zastępcze
Cel szczegółowy 2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.	
zadania	wskaźniki realizacji działań
1) zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	- liczba asystentów pracujących na rzecz mieszkańców Brzezin - liczba rodzin, którym przydzielono asystenta, z podziałem na rodziny z dziećmi i rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej - liczba dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych
2) organizacja warsztatów i szkoleń oraz umożliwienie uczestniczenia w warsztatach przez asystentów rodziny	- liczba szkoleń i warsztatów - liczba uczestników
3) utworzenie placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta oraz zapewnienie środków finansowych na funkcjonowanie	- liczba placówek - wysokość środków przeznaczonych na placówkę
4) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, prawnik, mediator rodzinny)	- liczba dzieci korzystających ze Świetlicy -liczba dzieci korzystających z terapii psychologicznej -liczba rodzin z dziećmi korzystających z terapii -liczba porad psychologicznych /pedagogicznych
5) działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy, w ramach projektu aktywnej integracji	- liczba osób i rodzin objętych projektem - liczba osób objętych kontraktami socjalnymi -liczba osób, które ukończyły kursy zawodowe - liczba osób, które podjęły zatrudnienie w trakcie udziału w projekcie
6) monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych	- liczba rodzin objętych monitorowaniem
7) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba,	- liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitoringiem
8) . usługi opiekuńcze i usługi opiekuńcze specjalistyczne ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne	- liczba rodzin, które otrzymają wsparcie w postaci usług opiekuńczych

IX. Zakładane rezultaty

- Poprawa bezpieczeństwa rodziny i jej członków,
- Reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny.
- Podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie,
- Pomoc w wypełnianiu prawidłowej funkcji opiekuńczo-wychowawczej zmierzającej do pozostawienia dziecka w rodzinie naturalnej,
- Stworzenie skutecznego systemu rozwiązywania problemów rodziny,
- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodziny i jej członków,
- Zwiększenie aktywności organizacji i instytucji działających na rzecz rodziny,
- Zwiększenie dostępu do informacji o różnorodnych formach wsparcia rodziny,

X. Finansowanie

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Miasta Brzeziny, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
- programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
- funduszy Unii Europejskiej,
- innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych Gminy Miasto Brzeziny.

XI. Monitorowanie

Realizatorem programu jest Gmina Miasto Brzeziny. Koordynatorem Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Burmistrza Miasta Brzeziny w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Brzezinach sprawozdań z realizacji Programu, sporządzanych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań.

UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w programie będą realizowane w ramach przyjętych zadań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.